

CP-IX
SANTIC-0182

MOSSEN JACINTO VERDAGUER

À BARCELONA

ODA

PREMIADA EN LA XXV.^a FESTA DELS

JOCHS FLORALS

AB LA ROSELLA DE PLATA OFERTA PER LA REDACCIÓ DE LA

REVISTA LITERARIA

*Edició de 100,000 exemplars costejada per
l'Excm. Ajuntament d'aquesta Ciutat.*

ESTAMPA ESPANYOLA—1883

Ab la deguda llicencia.

A BARCELONA

*Barcelona, archivo de la cortesía,
albergue de los extranjeros, hospital
de los pobres, patria de los valientes,
venganza de los ofendidos, y corres-
pondencia grata de firmes amistades
y en sitio y en belleza única.*

CERVANTES.

QUAN á la falda 't miro de Montjuich seguda,
m' apar vèuret als brassos d' Alcides gegantí,
que per guardar sa filla del seu costat nascuda
en serra transformantse s' hagués quedat aquí.

Y al veure que traus sempre rocam de ses entranyes
per tos casals, que creixen com arbres ab sahó,
apar que diga á l' ona y al cel y á les montanyes:
Miráula; òs de mos òssos, s' es feta gran com jo!—

Perque tes naus, que tornan ab ales d' oreneta,
vers Cap-del-Riu, en l' ombra, no 's vajan á estellar,
ell alsa tots los vespres un far ab sa má dreta
y per guiarles entra de peus dintre la mar.

La mar dorm á tes plantes besantles com vassalla
que ascolta de tos llabis lo *còdich* de ses lleys,
y si li dius ¡arrera! fa lloch á ta muralla
com si Marquets y Llansas encara 'n fossen reys.

Al naixer amassona, de mur te coronares,
més prompte ta creixensa rompé l' estret cordó;
tres voltes te 'n cenyires, tres voltes lo trencares,
per sobre 'l clos de pedra saltant com un lleó.

¿Perquè lligarte 'ls brassos ab eix cinyell de torres?
no escáu á una matrona la faixa dels infants;
més val que l' enderroques d' un colp de má y esborres;
¿muralles vols ciclópees? Deu te les da més grans.

Deu te les da d' un rengle de cimes que 't coronan,
gegants de la marina dels de montanya al peu,
que fermes de l' un á l' altre les aspres mans se donan,
formant á tes espatlles un altre Pyrineu.

Ab Montalegre encaixa Nou-pins; ab Finestrelles,
Olorde; ab Collserola, Carmel y Guinardons;
los llits dels rius que segan eix mur son les portelles;
Garraf, Sant Pere Martri y Montgat, los torreons.

L' alt Tibidabo, roure que sos plansons domina,
es la superba acrópolis que vetlla la Ciutat;
l' agut Moncada, un ferro de llansa gegantina
que una nissaga d' hèroes clavada allí ha deixat.

Ells sian, ells, los termes eterns de tos aixamples;
dels rònechs murs á trossos fésne present al mar,
ahont d' un port sens mida serán los brassos amples
que 'l pugan ab sos boscos de naus empresonar.

Com tu devoran marges y camps, y 's tornan pobles
los masos que 't rodejan, ciutats los pagesius,
com nines vers sa mare corrent á passos dobles;
¿á qui durán llurs aygues sinó á la mar, los rius?

Y creixes y t' escampas: quan la planicie 't manca,
t' enfilas á les costes doblante á llur jayent;
en totes les que 't voltan un barri teu s' embranca,
que, onada sobre onada, tu amunt vas empenyent.

Geganta que tos brassos abuy cap á les serres
estens, quan hi arribes demá, ¿donchs, què farás?
farás com èura inmensa que, ja abrigant les terres,
puja á cenyir un arbre del bosch ab cada brás.

¿Veus á ponent esténdres un prat com d' esmeralda?
un altre Nil lo forma de ses arenes d' or,
ahont, si t' estreteja de Montjuich la falda,
podrían aixamplarse tes tendes y ton cor.

Aquelles verdes ribes florides que 'l sol daura,
Sant Just Desvern que ombrejan los tarongers y pins,
de Valldoreix los boscos, de Hebron y de Valldaura,
teixeixen ta futura corona de jardins.

¿Y aqueix esbart de pobles que riuhen en la costa?
son ninfes catalanes que 't venen á abrassar,
gavines blanquinoses que 'l vent del segle acosta
perquè ab tes ales d' áliga les portes á volar.

La Murta, un jorn, la Verge del Port, la Bona-nova
serán tos temples, si ara lo niu de tos amors;
los Agudells, en blanca mudant sa verda roba,
abaixarán ses testes per ser tos miradors.

Junyits besar voldrían tos peus ab ses onades,
esclaus de ta grandesa, Besòs y Llobregat,
y ser de tos reductes troneres avansades
los pits de Catalunya, Montseny y Montserrat.

Llavors, llavors al témer que 'l vols per capsalera,
girant los ulls als Alpes lo Pyrineu vehí
demanará, aixugantse la blanca cabellera,
si la París del Sena s' es trasplantada aquí.

—Nó,—respondrá ma pátria,—de mi y la mar es filla;
d' un bes de ses onades, com Venus, m' ha nascut;
persò totes les aygues diguérenli pubilla,
persò totes les terres pagárenli tribut.

Persò da duchs á Athenas y Comtes á Provensa,
y per bandera á Espanya da un tros del seu penó;
persò *ni un peix se veyá dintre la mar inmensa*
sens dur al dors grabades les Barres d' Aragó.

Persò fou sempre l'astre d'Orient per les Espanyes:
ab una mà hi posava de Guttenberg lo flam,
carrils-de-ferro ab l'altra; y, un fill de ses entranyes (1)
fou qui primer va pendre per missatger lo llamp.

Sos peus dintre l'escuma, son front en ple mitx dia,
miràula allà jayenta si n' es d'hermosa y gran;
apar, oh Catalunya, ton gení que somia
les glories que passaren, les glories que vindrán.

Miráula: santa Eularia la abrigo ab sa bandera,
sant Jordi la defensa del infernal dragó,
y guía, quan rescata catius, sa nau velera,
apareixent pels ayres l'Estel de Cervelló. (2)

La voltan de sos hèroes les bèliques imatges,
los Ataulfos, Jofres, Borrells y Berenguers,
Ramon lo de l'espasa, Ramon lo dels *Usatjes*
y arrossegant sa túnica de dol los Fivallers.

Per Barcelona Balmes deixá del Ter les ribes,
com áliga novella quan aixecava 'l vol;
en ella trau del marbre Campeny imatges vives,
y pasta en sa paleta Fortuny la llum del sol.

D'assí Roger de Lluria sortía, al vent de gloria
movent ses naus les ales com un esbart d'aucells;
jamay, jamay lluytaren sense cantar victoria;
sovint dugueren presos rosaris de vaixells.

Aquí Don Joan d'Austria les àncores aferra,
duhentli de Lepanto llores; allí Colón,
tornant d'aquell viatge que duplicá la terra,
als peus dels Reys catòlics feu rodolar un món.

De Bellesguart li restan perfums; de les despulles
del rusch de Vallonzella, perfums y dolça mel.
Entre tallers y fábriques té campanars y agulles
com dits que entre boyrades de fum signan lo cel.

Com dos soldats que hi restan d'una legió romana,
té dues torres, guaytes del seu mural antich;
y, gos de presa vora son amo, la Adrassana
que per lladrar s'aixeca quan trona Montjuich.

Pla amunt se veu Pedralbes, hont s'ou la canticela
dels àngels de la terra pel cel aletejant;
y de Mar-bella vora l'espill, la Ciutadela,
per fer de jardinera ses armes trossejant.

Té á un cap Sant Pau, á l'altre Sant Pere de les Puelles,
Santa María, estrella del mar, y la del Pí;
y entre eixes flors li naixen del art gentils poncelles:
jamay tanta florida s'es vista en son jardí!

Meş ay! com entre 'ls arbres del bosch la fulla d'eura,
lo cor s'aferra als temples y monuments més vells,
y, en hores de misteri, d'amats recorts s'hi abeura,
sentintlos com conversan y conversant ab ells.

De Sant Miquel, oh temple, que 'ls Angels construhiren,
anys há que jaus en terra dels homes oblidat,
y encara apar que 't cerquen y de dolor sospiren
los gòtics sants de pedra de casa la Ciutat!

Ja que han perdut per sempre tan dolça companyia,
vejessen cara á cara Sant Just y Sant Pastor;
Santa Agata en sa hermosa capella sonriuria;
en cel y en terra 'ls àngels se tenen tant amor!

Sant Jordi de l'Audiencia vol veure Santa Clara;
l'antich Palau dels Comtes anyora 'l del Concell.
¡Oh! aterra eixa cortina de cases que separa
l'estátua de Don Jaume del seu real Tinell.

En mitx d'aqueixa plassa, que no tindrà segona,
les tres Columnes d'Hèrcules quan mire 'l viatjer,
creurá veure les Gracies, per ferte de corona,
de brassos enllassades, dansant en ton verger.

Aplíca á tos nous barris aqueix inmens escayre,
que al restaurarte Amilcar-Barcino te deixá;
per eix gran pòrtich deixa passar la llum y l'ayre;
la Creu res ha de témer d'un trípode pagá.

La Creu que allí Sant Jaume plantava há vint centurries,
domina com un cedre los arbres del país,
té nius y fruyts de vida, murmuris y canturries,
més pur tornant al Táber son *Hort del Paradis*.

Ab son mantell de pedra nuat ab gòtichs llassos
la abrigha, alsant als núbols sos campanars la Seu,
y com si fos Don Jaume que aixeca al cel los brassos,
apar que se 'n esbombe sa tronadora veu:

—Avant, ciutat dels Comtes, de riu á riu ja estesa,
avant, fins hont empenga ta nau l' Omnipotent:
t' han presa la coronã, la mar no te l' han presa;
del mar ets reyna encara, ton ceptre es lo trident.

La mar, un dia esclava del teu poder, te crida,
com dos portells obrinte Suez y Panamá:
quiscun ab tota una India rienta te convida,
ab l' Assia, les Amèriques, la terra y l' Océa.

La mar no te l' han presa, ni 'l pla, ni la montanya
que s' alsa á tes espatlles per ferte de mantell,
ni eix cel que fora un dia ma tenda de companya,
ni eix sol que fora un dia faró del meu vaixell;

ni 'l geni, aqueixa estrella que 't guía, ni eixes ales,
l' industria y l' art, penyores d' un bell esdevenir,
ni aqueixa dolça flayre de caritat que exhalas,
ni aqueixa fè... y un poble que creu no pot morir.

Ton cel té encara totes ses flors diamantines;
la pátria té sos hèroes, ses lires los amors;
Clemencia Ysaura encara de roses y englantines
fa cada primavera present als Trobadors.

Lo teu present esplèndit es de nous temps aurora;
tot somiant fulleja lo llibre del passat;
treballa, pensa, lluyta, mes creu, espera y ora.
Qui enfonza ò alsa 'ls pobles es Deu, que 'ls ha creat.—

(1) Salvá. Memories de la real Academia de ciencies. (N.º primer.)

(2) Santa María del Socos, religiosa de l' orde de La Mercé, fundada en Barcelona en temps de Don Jaume.